

1.

Više puta sam osetio ujed izgnanstva. O tom bolnom osećanju želeo bih da govorim u ovom kratkom literarnom putovanju u društvu sa starorimskim pesnikom Ovidijem, koji je umro na rubu Rimskog carstva kao što ću ja jednog dana umreti u Francuskoj ili drugde. Na svet dolazimo sami i napuštamo ga na isti način. Iluzija je verovati da ćemo završiti svoju putanju okruženi rodbinom i prijateljima. Naši su životi smešteni pod beleg izgnanstva, pod tužni Ovidijev beleg.

2.

Godine osme nove ere, Avgust je proterao Ovidija u Tome, mestašce na obali Crnog mora gde se danas nalazi rumunski grad Konstanca. Tu će se pesnik nastaniti u lepoj kući koja će postati njegovo jedino kraljevstvo. Zbog čega je bio izgnan? Istoričari se u tome nimalo ne slažu. Neki su tvrdili da je bio u ljubavnoj vezi s Avgustovom kćeri Julijom, što deluje nezamislivo, ili da se bavio proricanjem budućnosti, u ono vreme zabranjenim, što je verovatnije, budući da su praznoverni Rimljani bili spremni da bez oklevanja poveruju proročanstvima.

Kad čitamo Ovidijeve pokušaje da se opravda, čas izgleda da se Avgustov gnev sručio na njega zbog traktata *Umeće ljubavi*, u kom se govori o ljubavi i preljubi, a čas da je kriva njegova ljubopitljivost. Od svega ponešto, nesumnjivo: on je bio indiskretan dvoranin čija je slobodoumnost morala uzburkati moral onog vremena, koje nije bilo bez sličnosti sa ovim našim.

3.

Pesniku nije bio prirastao za srce gospodar Rima, koga su mnogi savremenici smatrali diktatorom i uzurpatorom. Ovidije ga je možda kritikovao još pre one kobne indiskrecije o kojoj je često reč u *Tužbalicama* i *Poslanicama s Crnog mora*. Bilo kako bilo, primoran je da napusti Rim zajedno sa svojim robovima i pokretnom imovinom; s druge strane, žena nije pošla s njim. Da li je pesnik hteo da svoju suprugu poštedi poniženja i sramote? Ili je, možda, ostavljao pouzdanu osobu u Rimu da zastupa njegove interese pred Vladaocem? Taj rastanak je u mojim očima jednako misteriozan kao i pesnikovo izgnanstvo.

Upravo svojoj ženi i prijateljima obraćao se *Tužbalicama* i *Poslanicama*, tim poetskim pismima namenjenim budućim generacijama, u kojima se neprestano žalio na progonstvo nastojeći da izazove sažaljenje nad svojim usudom. Modernost ovih epistola leži u istančanom spoju poezije, optužbi i jadikovanja. Kada ih danas

čitam u prevodu Mari Darjesek, imam utisak da se Ovidije obraća meni kao bratu i često osećim želju da ga tešim. Sada, kada sam usamljen u Francuskoj, i ja s njim patim zbog iste daljine i iste tuge. A takav bol mučio me je i u Alžiru, kao da domovina s tim nema ništa. Kao da možemo biti dvostruko izgnani, i u svojoj i u tuđoj kući.

4.

Zemlja koja ga je primila učinila mu se negostoljubiva i varvarska u poređenju s Rimom za kojim je čeznuo. Za Ovidija maštanje postaje način da pobjegne od svakodnevne samoće i tugovanja i prenosi ga u grad njegove mladosti.

Pisma koja je upućivao svojim vernim prijateljima, kao i onima koji su ga izdali, hrane se vatrom njegove nostalgije. Ona su žalopojke upućene supruzi koja ga nije sledila u Tome. Taj prilično neobjašnjiv ljubavni rastanak pesnik pominje samo između redova, iako često meša sopstvene suze sa suzama svoje žene i kćeri. Kod Ovidija osećamo uzdržanost prema poveravanju, gotovo do sramežljivosti.

Ipak, moramo postaviti važno pitanje: zbog čega pesnikova voljena supruga nije pošla s njim u progonstvo? Da li je Ovidiju izgon pao dvostruko teže zato što je ostavio porodicu u Rimu? Pisma nam nagoveštavaju da su njegovi najbliži ostali tamo da bi sačuvali njegov imetak. Neko je, takođe, trebalo da se zalaže za Nazonovo

pomilovanje kod Avgusta, koji je odbijao bilo kakav ustupak uprkos suzama i preklinjanju što su mu stizali sa rubova carstva, iz malog mesta koje je danas grad u Rumuniji.